

Водночас 14,3 % респондентів взаємодіють без тісної співпраці. Однак найголовніше, що жоден респондент не наголосив на відсутності взаємодії.

Серія запитань у нашому анкетуванні передбачала важливість підвищення кваліфікації тренерів-хореографів. І тут результати опитування показали, що переважна більшість (85,7 %) готові брати участь у підвищенні кваліфікації, у знаходженні нових методів та форм. І лише 14,3 % респондентів — частково можуть залучатися до цієї активності.

Щодо майстер-класів, семінарів, то тут дійсно треба наголосити, що питання методики потребує більшого значення і методики певних вправ хореографічних у художній гімнастиці. І 100 % респондентів зазначили, що цікавим було б проведення майстер-класів із вивчення обертів, утримання балансу, роботи зі стопою, а також різні нові методи викладання хореографії з тими спортсменами, які мають травматичний досвід.

І наостанок хочемо зазначити, що 85,7 % респондентів наголошують на потребі професійної взаємодії спортивних хореографів, що є на сьогодні тільки починаючим аспектом в українській спільноті.

І якщо говорити про поради, які надають наші респонденти, то до них належать наступні: необхідність співпраці з тренером та адаптації класичних знань до потреб гімнастики, важливості вивчення специфіки спорту («вивчайте гімнастику, а не лише балет»), акцентувати на артистизмі та виразності, а не лише на техніці, та навчанні спортсменок «чути» музику. Також підкреслено важливість гнучкості, експериментів із сучасною музикою та стилями.

Таким чином, за результатами анкетування нами було виявлено сучасний стан хореографічної підготовки в тренувальному процесі з художньої гімнастики як достатній. Завдяки досвідченим хореографам, які взяли активну участь в опитуванні, ми з'ясували, що респондентам недостатньо сучасних українських методичних матеріалів, бракує часу в загальному тренувальному графіку для якісного відпрацювання бази, а також відчувається дефіцит спеціалізованих знань щодо адаптації балетної класики до специфічних вимог спорту. Для виправлення цієї ситуації необхідно забезпечити хореографів актуальними методиками, посилити професійну взаємодію між тренерами та хореографами, а також організувати регулярні майстер-класи, семінари та обміни досвідом, для подальшої розробки методики роботи з хореографічної підготовки спортсменів.

А. Соколик

СЦЕНІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ НАРОДНИХ ТАНЦІВ: СПІВВІДНОШЕННЯ АВТЕНТИКИ ТА СТИЛІЗАЦІЇ

A. Sokolyk

STAGE INTERPRETATION OF POLISH FOLK DANCES: THE RELATIONSHIP BETWEEN AUTHENTICITY AND STYLIZATION

Польський народний танець посідає вагомe місце в європейській культурній традиції, будучи важливим носієм національної ідентичності та художньо-естетичних цінностей. У сучасних умовах активного розвитку сценічного мистецтва, розширення його виражальних можливостей та інтеграції новітніх технологій особливої актуальності набуває проблема інтерпретації традиційної хореографії у сценічному просторі.

З одного боку, сучасна сценічна практика передбачає використання різноманітних засобів виразності, зокрема оновленого музичного оформлення, костюмографії, технічних засобів та елементів класичної й сучасної хореографії, що сприяє популяризації народного танцю. З іншого — активне застосування прийомів стилізації, узагальнення та спрощення хореографічного матеріалу може призводити до часткової втрати його автентичних рис і, як наслідок, послаблення зв'язку з першоджерелом.

У контексті збереження національної культурної спадщини особливої значущості набуває дослідження особливостей сценічної інтерпретації традиційних польських танців, зокрема трансформації їх основних виразних засобів — рухової лексики, композиційних рисунків, а також елементів костюму. Це зумовлює необхідність ґрунтовного наукового осмислення процесів адаптації народної хореографії до умов сучасної сцени з метою збереження її змістової та художньої цілісності.

Проблему сучасного сценічного виконання польських народних танців вивчали як польські, так і зарубіжні дослідники. Серед них Тадеуш Сигетинський, Міра Зімінська-Сигетинська, Олександр Яцковський. Маріан і Ядвіга Собеські після Другої світової війни записали багато матеріалу для створення архіву польської традиційної музичної культури. Саме цей матеріал широко використовується для постановок сценічних народних танців. Фундаментальною працею є дослідження Оскар Кольберга, який зібрав матеріали народної культури XVIII–XIX ст. на території тогочасної Польщі, систематизувавши їх у сорокатомному виданні «Народ, його звичаї, спосіб життя, мова, легенди, прислів'я, обряди, ворожіння, ігри, пісні, музика і танці».

Для сучасних хореографів праці О. Кольберга є ґрунтовним методичним посібником, що дозволяє відтворити первісну стилістику, кроки та обрядовий контекст танцю, зберігаючи його національну ідентичність.

Польські традиційні танці у своїх ритмах, пластиці зберегли характер, притаманний саме цій нації. Положення рук граційні, шляхетні ковзні голубці, специфічне положення тулуба, ключі. Примітно, що в багатьох польських танцях провідна роль належить саме жінці. Така особливість відображає своєрідні соціокультурні уявлення, відповідно до яких чоловік виконує репрезентативну, умовно «статусну» функцію, тоді як жінка забезпечує динаміку розвитку танцю. Саме жіноча партія часто вирізняється більшою руховою насиченістю, енергійністю та витривалістю, що особливо проявляється під час виконання складних підтримок й обертальних елементів. Специфіка обробки польського танцювального фольклору полягає в його академізації та стилізації шляхом поєднання народного танцю з виразними засобами класичного танцю, що допомагає уніфікувати позиції рук і ніг. Замість довільних побутових рухів з'являється графічність ліній, витонченість, шляхетність та академічність стилю, що робить кожен твір високохудожнім та професійним.

Сценічна інтерпретація також передбачає вплив сучасної хореографії на розвиток традиційних польських танців. Адже польський народний танець сформувався у своєму природному середовищі та визначається характерними ритмами, рухами, костюмами, допоміжними інструментами тощо. У свою чергу сценічний танець — це результат балетмейстерського трактування для сценічної презентації. Під час роботи над народним танцем сучасні хореографи акцентують

увагу на візуальному сприйнятті загальної картини. Для цього використовують більш складні рухи для підсилення автентичних шляхом їх стилізації та доведення до досконалості завдяки професійній майстерності виконавців. Автентичний танець адаптується для великого сценічного простору, насичується ускладненими па, дрібною технікою ніг, авторськими рухами, що не порушують польської ідентичності. Балетмейстер може збагатити першоджерело привнесенням конкретного сюжету, заснованого на звичаях, обрядах та розкриваючи народні образи, обов'язково дотримуючись національних виконавських традицій. Також велику роль у сценічній подачі польського традиційного танцю відіграють яскраві сценічні костюми, декорації, освітлення і музичне оформлення.

Найяскравішою візитівкою Польщі в світі є Державний ансамбль пісні і танцю «Мазовше». Хореографи ансамблю вдало поєднують власні танцювальні досягнення з традиційними польськими культурними цінностями, які подають глядачу у витонченій, довершеній формі. Рафал Оренчак та Ганна Кутас при стилізації танцю не втрачають краси першоджерела. Ритмічні «ключі» стають складнішими: хореографи додають їм чіткої синкопованої гостроти, що в поєднанні зі статурою корпусу створює образ польського шляхетства.

Яскраві приклади обробки польського традиційного танцювального фольклору демонструє репертуар ансамблю народного танцю «Варшава» при академії фізичного виховання у Варшаві. Хореографи та виконавці цього ансамблю намагаються представити польський фольклор у новому вимірі, поєднуючи, наприклад, танець оберек із джазовими рухами. Хореографи Чеслав Терміна, Ришард Теперек, Магдалена Янковська, Кшиштов Лацінський у сценічних постановках приділяють велику увагу естетиці руху, яка досягається шляхом сценічної обробки. Ці рухи проходять певну трансформацію, стаючи більш акцентованими та просторовими. Наприклад, автентичні «ковзні голубці», які в народному побуті виконувалися м'яко та близько до підлоги, у сценічній стилізації набувають більшої амплітуди: удар підбивної ноги стає дзвінкшим, а ковзання — довшим і стрімкішим.

Отже, специфіка обробки польського танцювального фольклору полягає в поєднанні автентичних традиційних рухів із рухами класичної та сучасної хореографії, ускладненням композиції танцювальної техніки. При цьому особлива роль відводиться збереженню національного характеру кожного твору. У цьому поєднанні автентичним залишається генетичний код танцю: специфічна постава тулуба, характерні ритмічні малюнки «ключів» та шляхетна манера тримання рук та корпусу.

Н. Семенова

**ПОШУК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
УКРАЇНСЬКИМИ ХОРЕОГРАФАМИ У 2022–2026**

N. Semenova

**SEARCH FOR NATIONAL IDENTITY
BY UKRAINIAN CHOREOGRAPHERS IN 2022–2026**

У період повномасштабного вторгнення Росії в Україну суспільні трансформації значно інтенсифікувалися, що вплинуло й на сферу мистецтва, зокрема хореографію. У цих умовах культурне середовище України зазнало суттєвих змін, а хореографічне мистецтво стало одним із просторів переосмислення національної